

ՄՐՏԱՆՆԻ ԿԱՆ

ԿՈՉ ՀԱՅ ԾՆՈՂ ՆԵՐՈՒՆ

Սիւրբիոյ և Լիբանանի բոլոր ազգային վարժարաններն ալ բացուած են գրեթէ Կարօցական նախապատրաստական աշխատութեանց և արձանագրութեանց աւարտումէն վերջ, յառաջիկայ շաբաթէն սկսեալ կանոնաւոր դասաւանդութիւնը կը սկսին Ուրախալի Է որ այս տարի թաղականական և հոգաբարձական Մարմիններ, հակառակ նրկական աւելի զժողով պայմաններու հարկադրանքին, մասնաւոր նախաձեռնողութիւն ցոյց տուին ուսուցչական կազմերու ընտրութեան առթիւ, կարող և օգտակար ուժերով օժտելու համար ազգային վարժարանները: Հակառակ իրենց կոչումին մեր կրթական ասպարէզէն ներս սպրդող շատ մը անկարող ուսուցիչ-ուսուցչուհիներ արդէն դուրս ձգուած են ուսուցչական կազմերէն:

Այս երևոյթը բարեբաղդաբար ընդհանուր է՝ Սիւրբիոյ ամենահետաւոր շրջաններու վարժարաններէն սկսեալ մինչև Լիբանանի ամենախառն գիւղիկ մէջ հաստատուած ազգային դպրոցը: Բոլորն ալ պատրաստուած եւ ուսուցչական ասպարէզին գիտակցից մշակներ կը փնտռեն, ի հարկին աւելի լայն նրկական զոհողութիւններ ստանձնելու յօտարութեամբ: Սիւրբիոյ թաղական պարտադրայ մը, որ վստահ ենք, տարուէ տարի աւելի պիտի ընդհանրանայ և քանի մը տարի վերջ մեր ազգային վարժարանները պիտի հասնին բաղձալի բարձրութեան մը:

Այլ ըստանալով մէջ, ուր զժողովարար վերջին տարիներ կրթական գործը շատ քան ձեռքած էր, նոյն իսկ ազգային վարժարան ամիսներ փակ ձեռքած, այս տարի, նախաձեռնել համաձայնութեամբ մը և շնորհիւ թաղական խորհուրդի առողջ մտածողութեան միացած է տեղւոյն նուազաբան վարժարանին հետ և կանուխէն վերաբացուած, Այս կերպով վստահ ենք որ, ծնողներ այլևս իրենց զսպանակները օտար վարժարաններ չեն դրկեր ոտն, այն առարկութեամբ թէ՛ ազգային վարժարան չկայ: Ինչպէս ասէ՛ք առաջ քանիցս գիտել տուած ենք, այդ փոքրիկ քաղաքին մէջ, հարիւրաւորներով հայ աշակերտներ կը յաճախեն օտար վարժարաններ, ոչ միայն իրենց լեզուն և զգացումները գոհելով, այլ յաճախ իրենց ազգային դիմագիծը, նկարագիրը, դասնալով անհանդուրժելի իմաստներն Դժբաղդաբար, մեր ծնողները կը կարծեն որ իրենց զսպանակները քանի մը բառ Յրանսեւէն խօսելով, ամէն բան սորված կ'ըլլան: Չեն գիտեր խեղճներ որ իրենց զսպանակներուն ոճրագործները կը դառնան, որովհետև կեանքի պայքարին մէջ յալոցելու համար չի բաւեր լոկ լեզուն և գիտութիւնը, աւելի կարճը բարոյական է, նկարագիրը, որ կը ստացուի ընտանիքէն, հայրենի անաղիթիւններէն, լեզուէն և պատմութիւնէն, եւ այդ կերպով տալ մեր ազգային համայնութեան վարժարանը:

Ինչո՞ւ չի խոստովանիլ, օտար վարժարաններ յաճախու և օտար վարժարաններէն մեծ բարիքներ սպասելու հիւանդութիւնը վարակելու հանգամանք մը ստացած է մեր մէջ: Այսօր, հովանաւորեալ երկիրներու մէջ օտար վարժարաններ յաճախու հայ ուսանողներու մէջ ցուցակը եթէ կազմենք, պիտի տեսնենք որ մեծ մասամբ անոնք են՝ որոնք ազգային վարժարաններու համար տարեկան 2—3 ոսկի վճարելէ կը խուսափեն, մինչդեռ օտարը համար տարեկան 8—10 ոսկին կը տրամադրեն անոնց առարկութեան Մեր ծնողներու այս օտարամտ ընթացքն է պատճառը, որ 125 հազար հայութիւն հաշուող մեր գաղութին մէջ չենք կրնար պահել բարձրագոյն վարժարան մը անգամ: Հարիւրաւոր հայ ուսանողներ կան որոնք օտար վարժարան կը յաճախեն, նոյն իսկ ամենատարեկան դասարաններու համար տարեկան վճարելով 8 օսմ. սակի, ի՛նչ հրաշքներ կրնայինք գործել, եթէ այդ ուսանողները, այդ զոււարթին կէտ վճարէին ազգային վարժարանին համար:

Նոր չէ օտարամտութեան այս ախար մեր մէջ: Նոր չէ մասնաւոր ազգային դպրոցին ամսական հինգ դահեկանը խնայելով, օտարին ափ մը սակի նետելու մոլութիւնը: Մեր անտէր ու հալածական ժողովուրդին համար միշտ անուշ հնչած է օտարին ձայնը և յաճախ ամէնցած ենք յայտնել մեր ինքնութիւնը և ազգութիւնը, արժանիք սեպելով օտար ձևանալու ի՛նչ անձողի և անհրապարտ անուները ենք որդեգրել՝ ծածկելու համար մեր բուն անունը, մեր ինքնութիւնը:

Հայրենակիցներ, այս ճանապարհը մեզ գէպի աշխատելու և կրթուած կը տանի: Երբեք եօթն աշխարհի մէջ, ենթակայ բազմապիսի վատնիքներու, մեր գոյութեան և պահպանման միակ կուտանը ազգային վարժարանն է: Օտար բարձր մշակոյթի յորձանքին և միջավայրի հրապուրներուն դէմ պայքարելու շատ սկար միջոցներ ունինք: Բաւական է ինչքան որ սուսօցնել օտարին դուռը ափ աննելով, մեր իրական արժէքները ուրանալով, թիթիկութիւն ընթացք մը ունեցանք տարիներ շարունակ և դարձանք ստրուկ, բոլոր Գիտէ՛ք սակայն թէ՛ ո՛ւր կ'երթանք սոպակէս. զէպի կազմալուծում, զէպի աշխատելու, զէպի մահ:

Հա՛յ ծնող, եթէ դու նոյն մ'իսկ կը պահես ջու ազգային զգացումներ, ջու նախաճարբերուող հանդէպ ունեցած սէրէդ և պայանական անանդութիւնները կը յարգես, դաւակող ազգային վարժարան դրկէ իր նախնական կրթութիւնը հոն ստանալու համար: Տե՛ս, որ քան անուշ կը հնչէ անոր բերնին մէջ շքեղարացած հայ բարբառը: Վստահ եղիւր, հա՛յ ծնող, մեր լեզուն աւելի անուշ է, մեր պատմութիւնը աւելի հոյապարկ, մեր անաղիթիւնները աւելի մաքուր և մեր բարեբեր աւելի բարձր են:

Ազգային վարժարանը մերն է, մեր սեփականութիւնը: Ո՛վ որ

ՄԱՏՄԱԿԱՆ ԱՍՈՒԼՏԵՐ
Սնցվող Ռիչարտ «Առիւծասիրտ» Թագաւորը
(ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ԼԱՅՈՑ ԼԵՒՈՆ ԵՐԿՐՈՐԴԻ)

Միջին դարու պատմութիւնը մեծ տեղ տուած է Անգլիոյ հզօր թագաւորի մը կեանքին, զոր իրաւամբ ու կ'անուանեն Առիւծասիրտ (Coeur de Lion): Անգլիոյ ընդարձակ պատմութիւնը թէպէտև կուտայ անուններ շարք մը մեծագործ և փոքրիկ թագաւորներուն, որոնցմէ են Մեծն Ալֆրէտ, Հուլիէլմոս Աշխարհակալը ու Հենրիկոսը, բայց մասնաւորաբար ուսումնասիրութեան ներքին տարած եւ Ռիչարտ Առիւծասիրտ թագաւորին կեանքը, որ սերտ աղերս ունի կրկնապատ պատմութեան, իրեն ընծայուելով առաջին պատիւր Անգլիական պատմական գործը գեանելու Աֆրոդիտի յաղթական կղզիին վրայ:

Ռիչարտ Առիւծասիրտը կրկնապատ կողմէն գրաւելով (1191ին), կղզիին նախ ծախած էր Տոմարական Ապստեաններուն, ու վերջը Երուսաղէմէ գահադուրկ թագաւոր Գուիտան Լուսինեանին որ սկիզբ դրաւ Կրկնապատ Լուսինեան հարստութեան (1192էն մինչև 1489), Կրկնապատ Լուսինեան չորսուր, կղզիի պատմութեան ամենափայլուն շրջաններէն մէկն է: Այս շրջանին կառուցեցան բազում հայկապ բնակիչները ու պալատները: Կրկնապատ կղզին կեդրոնական քաղաքակրթ իշխանութեան մը վայելքներն ու ճոխութիւնները: Այս շրջանին Կրկնապատ բնակչութիւնը գրեթէ կը հասնարէր մինչև 1.000.000-ը որոնցմէ թերեւ աւելի քան 50.000ը հայեր էին: Կրկնապատ քաղաքի բնակչութիւնն է 530.000, իսկ հայերը հոգի 3.800 անձ կը հաշուեն:

Ռիչարտ Կրկնապատը Իսապուր կանանոս պաշտօնը յաղթելով, Արաբսոս (այժմուս Լիւսոս) քաղաքին մօտեցրէ) քաղաքին մէջ մուսուլմաններ էր իր Գերիկոսիայի նշանակին հետ 1191ին Մասիսիայի՝ Վեֆալիայի տարածքը Հայոց Լեւոն Բ. քաղաքը:

Ռիչարտ Առիւծասիրտը գահակալեց 1189 թուականին ու մտաւ 1199ին, ու իր այս 10 տարեան թագաւորական շրջանին ունեցաւ ապստեանական կեանք մը՝ հազիւ 6 ամիս ապրելով իր ընտանեկան Անգլիոյ մէջ: Հազիւ գրեթէ արեւմտեան քաղաքական գործը սկսեալ պատմութեան թիւններ տեսնել երրորդ խաչակրութեան մասնակցելու համար:

Անգլիոյ քաղաքական պետութեան օգնականներ այդ շրջանին կ'երկարէին Անգլիոյ կան երկիրներէն զոտ մինչև Ապստեանական պատերազմը, իրենց մէջ պարփակելով իրանտանդի կէտը ու Յրանսոյի սեփական մասը:

Ռիչարտը նախադրէ՝ Հենրիկոս Բ. թագաւորը. որդէն իսկ մտաբերած ըլլալով խաչակրութեան մասնակցելը, Ռիչարտը նախապէս մշակուած ծրագիրը մը ունէր իր մտիկէ:

Ռիչարտ Ա. զօրաւոր անհատականութեան տէր ու քաղաքական ըմբռնող քաղաքական անձ մը նկատուած էր: Սրբ զեռ 11 տարեկան պատանի մ'էր, որ զօրութեան յոգեւ հաշակեցաւ: Հոն բազում ներքին թէ՛ արտաքին զօրաւորներու մասնակցելով, փոքր աստիճան իսկ ցոյց տուած էր պատերազմի մարմնով ու ուղղադրական ընդունակութիւնը:

Ռիչարտը կը սիրէր նաև զբաղուել թեմաբար զօրով ու զբեց զանի մը ընտանիքներէն, որոնք բուսական յաջող արտադրութիւններ նկատուած են: Բայց իր ուղղադրական մարդ, իր պարագայն երջանկութիւնը կը փնտռէր պատերազմներուն մէջ: Իր սկիզբներէն երկր-թէ կազմին ու յարուստ սգրին համար յորջորջեցաւ Առիւծասիրտը:

Մեր չէ իր ունեցածին, կամ չաշխատի անոր զարգացման, իր ունեց չունի ուրիշէն օգնութիւն սպասելու:

Ծնողներ, եթէ կը հեռաբերուիք մեր դասակներու ապագայով, եթէ չէք ուղիւ քաղաքական պատերազմներէն, զրկեցէք մեր զսակները օր առօր Ազգային վարժարան: Տեսէք մեր սրտահատուներու բերնին մէջ շաբաթի պէս անուշած կը հնչէ Հայրե՛կ, Մայրե՛կ բառերը:

Ն Ո Ր Թ Ո Ւ Ր Ք Ի Ա Ն

Կտրին նաև սերվիցները: Ասոնք, ժամանակին տնտես զիւթած և զբաւած են երկամասրդութիւնը: Անոնք կը հուսաւորէին փայտէ փոքր ասն մը մէջ:

Այլան, կը պտոր շէխը, սկսեալով աղթը՝ հոստանալով մը: Այլան, կը պատմութեանը խուսը, որուն շէխը կը պատմութեանը — Կա իլլան իլ-Ալլան (Կայ միայն մէկ Աստուած), Ասոր վրայ խուսը կը կրկնէր շարունակ նոյն ձևով, Այլան, բոլոր, ժամեր շարունակ, աւելի և աւելի արագ, աւելի և աւելի ուժգին եղանակով մը:

Ձայնե՛ր ձայնե՛ր, ձայնե՛ր երբ, աստուորներու և պատմութեանը, ձայնե՛ր ուր, աղագո՞ղ Ձայնե՛ր որոնք իրար կը խուսուին, իրար կ'անցնին: Այդ ձայնե՛ր, կրկնուող կտորիկներ աղագոսութեանը ասկի վերջերս, զրգուտու մը կը ձեռնայ, կը տարածուի: Տէր վրէժները կ'ողջող շատ, բանով իրարու թեւերէն և ուտերէն, կը շարունակեն իրենց աղագոսութեանը անվերջութիւնը, մինչև որ յոյնին, նուազին և ինչո՞ւ: Տեսարանը կը վերջանայ Ա՛ն, Ա՛ն, Ա՛ն, աղագոսութեանը և պատմութեանը: Անոնք այսպիսի աստուորներ շարունակելով զարգացնելով կ'ուզեն հասնել ի վերջոյ աստուորներ շարունակ, արեւմտեան:

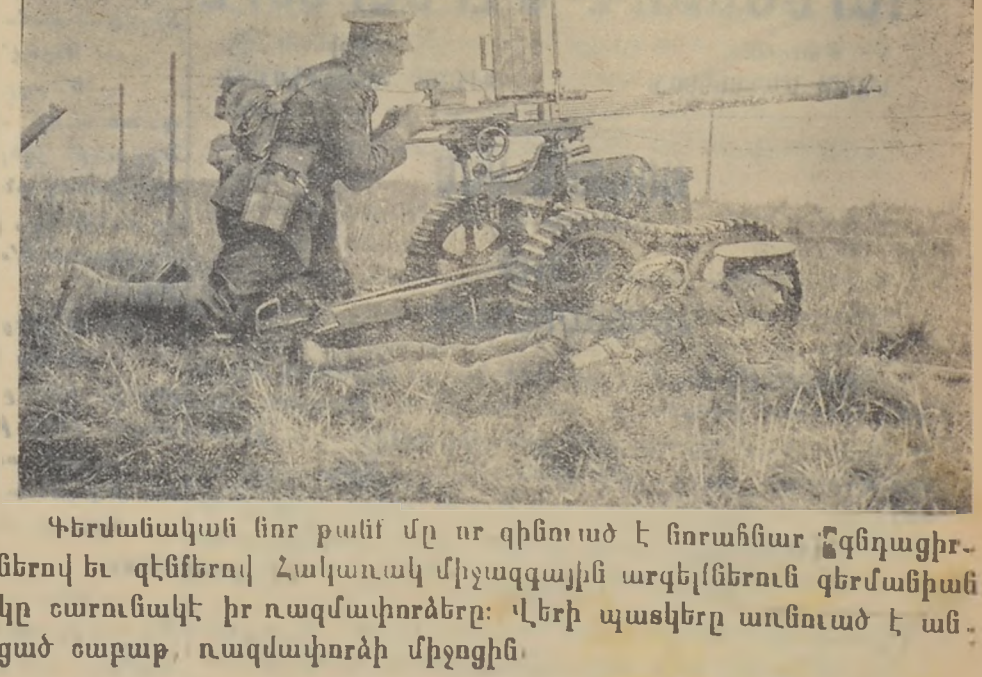
Մեր Գարէս, Արեւելի վրայ գրած իր մէկ գործին մէջ կը խօսի նաև Յէր վիցներու սերի մէկ աղանջին մասին: Սկիզբները, որոնք կը շատնայ աստուորներ, նրկական սերի միջոցները հասնել զեր-երկային իրենց նպատակին: Անոնք կը պտոր իրենց իրենց վրայ գրածները: Գարէս, շատ խանդավառուած է Սկիզբներով:

Բայց, եթէ Գարէսը գործը ուշադրութեամբ պ'արդարէ, կը հասցնայ, որ այդ գրեթէ հեղինակ, կը հրատարակ մանչեալ Սկիզբներու աղանջին հիմնադրին վրայ, ձեպակաթն Ռուսի, սեծ անտանգիտական հասարակութեանը հեղինակը: Անիկ, բունտանգիտութիւնները՝ երկր-թէ, կը պտոր նման Դուրիթ, որ

բերելով ու քաղաքով օգնութեան կը փութան Ու աղագոս շուներու հայրուներուն կը յաջողէր այրելու քաղաքը: Դուրիթը կը խոստանայ Ռիչարտին կը զարնէ: Սուրբ բարեբաղդաբար կը կրկնէր, ու Ռիչարտ իր ընկերոջը հետ հազիւ կը կարողանայ նահանջել վերջերս: Անոնք աստուորներու և ապստեանի հինգ մղող հեռու գտնուող Գարսուալի վանքին մէջ: Բազմին անուշա մնաց իր օրինակուր Թիւրքով:

Անգլիոյ մեծ թագաւորի մը ըրած նման արարքները ցոյց կուտան թէ Ռիչարտ օրգան ու փոքր օղջմանց ու վարչապետ՝ այնքան ալ կամայական ու յախուստ բնութեամբ են տէր անձն (Շար). Ն. ՄԱԿՈՒՄԵՆՆԵՐ

Ինչպէ՞ս կը Զինու Գերմանիան

Գերմանական ինքնաճիւղ մը որ գիծուած է ցորանար Գեղագիր-նետով եւ զեմետով: Հակառակ միջազգային արգելներուն գերմանիան կը արտադրէ իր ռազմափորձերը: Վերի պակիերը առնուած է անցած օտար, ռազմափորձի միջոցին:

